

Κατὰ τοὺς προηγούμενους αἰῶνας, ὅτε οἱ τυφλοσίρται ἦσαν διγώτεροι καὶ τὰ μέσα πρὸς ἀναζωογόνησιν τῶν δυνάμεων τῆς μνήμης ἦσαν σπανιότερα, ἀνεφαίνοντο συνηθέστερον ἢ τὴν σήμερον ἄνθρωποι ἔχοντες τεράστιον μνημονικὸν καὶ θεωρούμενοι ὑπὸ τῶν συγχρόνων των ὡς θαυματουργήματα τῆς φύσεως. Τοιοῦτος ἄνθρωπος, θαυμασίον πραγματικῶς μνημονικὸν ἔχων, ἦτο ὁ γνωστὸς λατινιστὴς Ἰουστὸς Λίβιος, ὅστις ἐστοιχημάτισε ν' ἀπαγγεῖλῃ ὅλον τὸν Τάκιτον κατὰ λέξιν ἐνώπιον ἀνδρὸς κρατοῦντος ἐν τῇ χειρὶ του γυμνὸν ξίφος καὶ ἐτοίμου νὰ τὸ ἐμπήξῃ εἰς τὸ στήθος του, ἐὰν παρέλειπε μίαν καὶ μόνην λέξιν. Ὁ γάλλος Ἰησουΐτης Μενεστριὲ ἠδύνατο 800 „περιπλοκατώτατας“ ἐν τῇ συνθέσει των λέξεων, ἀπαξ ἀπαγγελθεῖσας ἐνώπιόν του, νὰ ἐπαναλάβῃ ἀμέσως κατὰ σειρὰν ἢ ἀτάκτως. Ὁ καὶ παρ' ἡμῶν γνωστὸς Ὀλλανδὸς πολιτικὸς καὶ διδάσκαλος τοῦ διεθννοῦς δικαίου Οὐγὸς Γρότιος εἶχε τόσον ἰσχυρὸν μνημονικόν, ὥστε ἐνδυμειτο τὰ ἀγνωσθέντα ὀνόματα ὅλων τῶν στρατιωτῶν, ὅτε παρευρέθη εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν συνταγμάτων τινῶν. Πολλοὶ ζωγράφοι, ὡς ἐκ τῶν νεωτέρων οἱ γάλλοι Ὁράτιος Βερνέ καὶ ὁ Γουσταῦος Δορὲ ἠδύναντο ἐκ μνήμης ν' ἀντιγράψωσι μίαν ξένην εἰκόνα. Γνωστὸν δ' ἐπίσης εἶνε, ὅτι ὁ ἀδελφὸς μουσουργὸς Μότσαρτ ἀντέγραψεν ὅλην τὴν μουσικὴν μιᾶς καθολικῆς λειτουργίας, ἀφ' οὗ τὴν ἤκουσε μόνον δύο φορές. Ὁ λογία κυρία Μοδέστα Πόζο, ἐκ Βενετίας καταγομένη καὶ ἀποκαλουμένη Μοδεράτα Φόντα, ἠδύνατο νὰ ἐπαναλάβῃ οἰονδήποτε κήρυγμα κατὰ λέξιν, ἀφ' οὗ τὸ ἤκουε μόνον ἀπαξ, τὸ αὐτὸ δ' ἔπραττε καὶ ὁ Κορνήλιος Μοῦσσος μετὰ τόσης ἀκριβείας καὶ ταχύτητος, ὥστε ἠναγκάζετο τις νὰ ὑποδέσῃ ὅτι ὁ ἴδιος ἦν ὁ συντάξας τὸ ἱεροκήρυγμα. Ὁ διάσημος ἄγγλος ἱστορικὸς Μακνάλεϋ ἠδύνατο ν' ἀπαγγεῖλῃ, ἀπὸ τῶν ῥυθμῶν ἢ ἀπὸ τῶν τελικῶν γραμμῶν ἀρχόμενος, τοὺς τίτλους ὅλων τῶν καταστημάτων οἰκισθῆναι μακρῆς ὁδοῦ, ἣν διήρχετο συνομιλῶν πρὸς φίλον περὶ σοβαροῦ τινος ἀντικειμένου. Περί τινος ἄλλου ἄγγλου, τοῦ διδάκτορος Λαῦδεν, ἀφηγεῖται ὁ περιώνυμος φυσιολόγος Abercrombie, ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπαναλάβῃ πιστῶς οἰονδήποτε μακρὸν κοινοβουλευτικὴν συζήτησιν, ἢ παρόμοιον τι σύγγραμμα, ὅπερ ἀπαξ μόνον εἶχεν ἀναγνώσει. Ἄλλ' εἰς τινὰ τῶν φίλων, ὅστις τὸν συνεχάρη διὰ τὸ θαυμασίον τοῦτο καὶ ἐπίφθονον χάρισμα, ἀπεκρίθη ὅτι τοῦτο δὲν τῷ ἦτο ὠφέλιμον χάρισμα, ἀλλὰ μᾶλλον βλαβερὰ τοῦ ἐγκεφάλου του ἰδιότης, καθότι ὁσάκις ἤθελε νὰ ἐνδυμνηθῇ ὠρισμένον χωρίον βιβλίου τινός, ὅπερ εἶχεν ἀναγνώσει, ἦτο ἠναγκασμένος, διὰ νὰ κατορθώσῃ τοῦτο, νὰ ἐπαναλάβῃ ἐκ μνήμης ὅλον τὸ βιβλίον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ σημείου, ὅπερ ἐπεθύμει ν' ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην του. Ὁ ἱεροκήρυξ Δαυὶδ Βλονδὲλ ἠδύνατο ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἀδιακόπως νὰ ὁμιλῇ, ἐπαναλαμβάνων πράγματα, ὅπερ ἀπαξ εἶχεν ἀναγνώσει, χωρὶς νὰ κάμνῃ παρεκβάσεις ἢ νὰ καταφεύγῃ εἰς τὰς ἐμπροσθεν τούτου σημειώσεις. Ἐν Γοττίνγῃ ἔζη πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν ἱατρός τις ὀνόματι δόκτωρ Βρένδελ, ὅστις ἠδύνατο ν' ἀπαγγεῖλῃ ἅπασαν τὴν Αἰνείαδα οὐχὶ μόνον ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους ἀρχόμενος. Παρόμοιον δέ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν πολὺ ἰσχυρότερον μνημονικὸν ἐκέκτητο ὁ γνωστὸς πολιτευτὴς καὶ διπλωμάτης τῆς Ἀγγλίας λόρδος Καρτερρέ, διότι οὗτος εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ ἐπαναλάβῃ ἀπὸ μνήμης ἅπασαν τὴν Καινὴν Διαθήκην ἀπὸ τῆς πρώτης λέξεως τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου μέχρι τῆς τελευταίας λέξεως τῆς Ἀποκαλύψεως, ὥσαντι ἀνεγίνωσκεν αὐτήν. Ἄλλ' ἅπαντας τοὺς θαυμαστοποιούς τούτους τῆς τέχνης τοῦ μνημονικοῦ ὑπερέβη ὁ ἐκ Σκωτίας καταγόμενος σοφὸς Θωμᾶς Dempster, τοῦ ὁποίου τὸ μνημονικὸν ἦτο τόσον ἀπέραντον, ὥστε ὁ ἴδιος ἔλεγε περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί σημαίνει ἡ λέξις λησμονεῖν.

Ὁ ἡρώϊκος βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ὁ IB'. ἠγάπα κατὰ τὴν νεότητά του τὸν οἶνον καὶ πολλάκις ἐμεθύσκετο. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διατελὼν ἐξέφερε ποτε κατὰ τῆς μητρὸς του σκληροῦς καὶ ἀπρεπεῖς λόγους. Τῇ ἐπαύριον εἰς τῶν στενῶν φίλων του ἀνέφερεν αὐτῷ τὸ γεγονός καὶ συγχρόνως τῷ εἶπεν, ὅτι οἱ λόγοι του βαθεῖς ἐλύπησαν τὴν μητέρα του. Ὁ Κάρολος ἔγινε κάτωχρος καὶ παρεδόθη ἐπὶ στιγμὴν εἰς βαθεῖας σκέψεις. Ἐπειτα ἀνεφώνησε.

— Φέρετέ μοι φιάλην οἴνου καὶ ποτήριον!

Λαβὼν δὲ μετ' ἑαυτοῦ τὴν φιάλην καὶ τὸ ποτήριον, σπῆλθε πρὸς τὴν χθρὰν μητέρα του.

— Μητέρα, εἶπε πρὸς αὐτὴν συγκινημένος, χθὲς Σὲ προσέβαλον καὶ τώρα θέλω νὰ Σὲ ἱκανοποιήσω.

Μετ' ὃ ἐπλήρωσε τὸ ποτήριον, ἐκένωσεν αὐτὸ καὶ εἶπε μετὰ σοφῆς ῥότητος.

— Αὐτὸ ἦτο τὸ τελευταῖον κρασί, τὸ ὅποιον ἔπιον· ἀπὸ τοῦδε ἔφ' ὅσον ζῶ οὐδέποτε οὔτε μία σταγὼν θὰ βρέξῃ τὰ χεῖλη μου.

Καὶ ὁ ἥρωες τοῦ Βορρὺ ἐτήρησεν αὐστηρῶς τὸν λόγον του.

Ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Χαρκώβης καθηγητὴς Κοβαλέφσκις ὑπελόγησεν, ὅτι ἐν Ῥωσσίᾳ ὑπάρχουσι κατ' ἐλάχιστον ὅρον 100,000 παράφρονες. Ἐκ τοῦ κολοσσιαίου τούτου ἀριθμοῦ μόνον τὸ ἐν δέκατον δύναται νὰ εὕρῃ ἄστυον εἰς τὰ εἰδικὰ θεραπευτήρια, ὅπου ἄλλως ἢ περιποίησις καὶ θεραπεία εἶνε λίαν πλημμελής. Οἱ νοσοκόμοι καὶ θεράποντες εἶνε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, βάνασοι καὶ ἀγροῖκοι ἄνθρωποι, ἐστερημένοι πάσης μορφώσεως, ἀναγκαῖας εἰς τὸ ἐπάγγελμά των, καὶ βασανίζουσι μέχρι θανάτου τὰ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησίν των ἀτυχῇ πλάσματα, ὅσα δὲν ἔχουσι πλουσίους συγγενεῖς δυναμένους διὰ πολλῶν δώρων νὰ τοὺς κινήσωσιν εἰς φιλάνθρωπίαν. Ἡ τροφὴ εἶνε ἀνεπαρκὴς καὶ κακὴ. Χιλιάδες παραφρόνων, μένοντες ἔξω τῶν θεραπευτηρίων καὶ στελλόμενοι εἰς τὰς ἐξοχάς, ἐκδικοῦνται συχνάκις διὰ τὴν ἀκαρδὸν καὶ ἀσπλαγχτὸν περιποίησιν θανατοῦντες μικρὰ παιδιὰ, ἢ ἀνάπτοντες πυρκαϊὰς ἐν τοῖς οἰκίοις, ὅπου εὐρίσκονται περιορισμένα.

Τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπιστημῶν. Ὡς γνωστὸν παρὰ τοῖς Μοαμεθανοῖς ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα, ὅτι πᾶν τὸ μὴ γεγραμμένον ἐν τῷ Κορανίῳ εἶνε ἡ ἀνοφελὲς ἢ βλαβερὸν, τὸ αὐτὸ δὲ δι' ὅσον ἐκτενίζονται καὶ οἱ Ταλμουδισταί, οἱ ὅποιοι ἀπορρίπτουσι πᾶν ὅ,τι δὲν ἐμπεριέχεται ἐν τῷ Ταλμουδ. — Ἀλλὰ καὶ ὁ Πάπας Κλήμης ὁ ΙΔ'. εἶπέ ποτε, ὅτι ὅλα τὰ βιβλία τοῦ κόσμου ἠδύναντο νὰ συγχευεθῶσιν εἰς 600 μόνον τόμους καὶ ὀλίγας δεκαετηρίδας πρὸ αὐτοῦ σοφὸς τις ἐπίσκοπος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐξήνεγκε τὴν γνώμην, ὅτι ὅλα τῶν ἀνθρώπων αἱ γνώσεις ἠδύναντο ἀνευ δυσκολίας νὰ εὗρωσι χωρὶον ἐν 10 μόνον μεγάλας σελίδας. Φιλόσοφος τις ὅμως τῶν Ἰνδιῶν, γράψας φιλοσοφικὸν βιβλίον ἐκ 50 τόμων, ἐσυντόμωσεν αὐτὸ πρῶτον εἰς 60 γενικοὺς βιωτικὸς κανόνας καὶ ἔπειτα κατέληξεν εἰς τέσσαρα μόνον γνωμικά, ἐν οἷς κατὰ τὴν γνώμην του, περιείχετο πᾶσα ἡ οὐσία τοῦ βιβλίου. Τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχε καὶ συμβούλιόν τι σοφῶν τῆς Περσίας, οἱ ὅποιοι ἐκ τινος βιβλιοθήκης ἀποτελουμένης ἐκ χιλίων φορτίων καμύλων ὡς ἀντιστάθμισμα ἐξήγαγον καὶ προσέφερον εἰς τὸν φιλομαθὲ βασιλεῖα των τὰς ἐξῆς τέσσαρας γνώμας: α) οἱ βασιλεῖς πρέπει νὰ ὦσι δίκαιοι, β) οἱ λαοὶ πρέπει νὰ ᾔνῃ εὐάγωγοι καὶ εὐπαιδεῖς, γ) πρέπει τις νὰ τρώγῃ μόνον πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς πείνης καὶ δ) αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ στρέφωσι τὰ βλέμματα καταγῆς καί, ὅπου πρέπει, νὰ καλύπτωσι τὸ πρόσωπον.

Μετὰ μεγάλῃς ἐπιμελείας καὶ συμπαθείας παρακολουθοῦσιν ἀπὸ τινος οἱ Γερμανοὶ πᾶσαν παρ' ἡμῶν προοδευτικὴν κίνησιν, δὲν παραλείπουσι δὲ οἰονδήποτε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν, ὅπως ποιήσωσιν καὶ δημοσίᾳ λόγον περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι γνωμένων καὶ ἐξάρωσι τὰ προσόντα τῆς νέας ἑλληνικῆς γενεᾶς. Ἡ τροπὴ αὕτη κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται εἰς τὴν φιλελληνικὴν δραστηριότητα τοῦ ἐν Δαρμστάτῃ λογίου καθηγητοῦ Αὐγούστου Βόλτς καὶ τοῦ ἐν Βερολίῳ εἰκαστοῦ φίλου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, Ἐδουάρδου Ἐγγελ, περὶ οὗ τοσάκις ὁμιλήσαμεν πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας. Τῆς ἐλληνομαθείας καὶ τῆς ἐκτιμῆσεώς του πρὸς τὰ προϊόντα τῆς νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας νέον παρέσχε μαρτύριον ὁ Βόλτς διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἰδιαίτερου τομίδιου, ὑπὸ τὴν τίτλον „Hellenische Erzählungen“ (Ἑλληνικὰ διηγήματα), περιέχοντος διηγήσεις τοῦ Δροσίνῃ, τοῦ Παλαμῆ, τοῦ Βιζυηνοῦ, τοῦ Καρκαβίτσα καὶ τῆς Μαριάννης Καμπούρογλου. Τοῦ βιβλίου προτάσσεται καὶ ἡ λιθογραφικὴ εἰκὼν τοῦ συγγραφέως τῆς „Ἀμαρυλλίδος“, κ. Γεωργίου Δροσίνῃ.